

Huvudman

Skellefteå kommun

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Baldergymnasiet 3 i Skellefteå kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skellefteå kommun att **senast den 17 januari 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande Garanterad undervisningstid samt Utbildningsplan och individuell studieplan. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Skellefteå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Skellefteå kommun ska vidta följande åtgärder

Garanterad undervisningstid

1. Se till att samtliga elever på språkintröduktion får sin garanterade undervisningstid om i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan. Detta såvida inte eleven önskat minskad omfattning av utbildningen och huvudmannen bedömt att det finns särskilda skäl. Samtliga elevscheman för språkintröduktion nivå 1 och nivå 3 för läsåret 2024/25 ska ges in till Skolinspektionen (17 kap. 6 § skollagen).
2. Se till att inte låta grundskoleämnen som eleven redan har godkänt i ingå som en del av utbildningen på språkintröduktion. Redovisa detta genom att ge in två individuella studieplaner för läsåret 2024/25 gällande språkintröduktion vid den aktuella skolenheten (6 kap. 8 § gymnasieförordningen [2010:2039]).

Utbildningsplan och individuell studieplan

3. Se till att följa den av huvudmannens beslutade utbildningsplan på introduktionsprogrammet språkintröduktion genom att före utbildningens start kartlägga/bedöma elevens bakgrund i matematik. Huvudmannen ska inkomma med dokumentation avseende den kartläggning i matematik som genomförts för elever som påbörjat det aktuella programmet under höstterminen 2024 (17 kap. 7 § skollagen).
4. Se till att, i samråd med eleven, upprätta individuella studieplaner för alla elever (17 kap. 7 § skollagen).
5. Se till att de individuella studieplaner som rektor beslutar om innehåller följande:
 - a. vilken studieväg eleven går på,
 - b. de kurser eller ämnesområden som eleven har valt eller valt bort,
 - c. övriga kurser eller ämnesområden som ingår i elevens program,
 - d. om eleven följer ett reducerat program och i så fall i vilken omfattning samt om möjligt vilka kurser som har tagits bort,
 - e. när det är aktuellt, elevens studier i grundskolans ämnen.

Om eleven går ett introduktionsprogram i gymnasieskolan ska den individuella studieplanen dessutom innehålla uppgifter om:

- f. utbildningens mål och längd,
- g. delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen, och
- h. när det är aktuellt, det yrkesområde som utbildningen inriktas mot (16 kap. 25 §, 17 kap. 7 § skollagen; 1 kap. 7 § gymnasieförordningen).

Huvudmannen ska inkomma med två individuella studieplaner läsåret 2024/25 från varje introduktionsprogram vid den aktuella skolenheten (26 kap. 7 § skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del som avser frånvaro.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer, SI 2024:612 i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys inlett en tillsyn av Baldergymnasiet 3 i Skellefteå kommun våren 2024.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Baldergymnasiet 3 följer gällande bestämmelser.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 26 mars 2024 och 3 april 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare och rektorn uppger att språkintröduktion organiseras i fyra nivåer, nivå 1, 3, 6 och 9. Nivåernas siffror motsvarar förväntad kunskapsnivå i svenska för respektive årskurs i grundskolan. Elever flyttas upp till nästa nivå när den enskilda eleven bedöms ha tillräckligt goda språkkunskaper i svenska. Lärare uppger att eleverna i genomsnitt går en till två terminer i nivå 1 och att eleverna kan flyttas från nivå 3 till nivå 6 eller nivå 6 till nivå 9 vid varje terminsstart. Lärare uppger att eleverna måste gå åtminstone ett läsår i nivå 9.

Nivå 1 och 3

Enligt de scheman som huvudmannen lämnat in i samband med granskningen är det utlagt 18 timmar och 30 minuters undervisning i veckan för nivå 1, något som bekräftas i intervjuer med lärare. Enligt lärare

och rektorn har omfattningen i tid inte ändrats under läsåret för eleverna i nivå 1.

Enligt de scheman som huvudmannen lämnat in i samband med granskningen är det utlagt 21 timmar och 30 minuters undervisning i veckan för nivå 3. En grupp lärare uppger också att undervisningstiden för nivå 3 är 21 timmar och 30 minuter i veckan medan en annan grupp lärare uppger att eleverna har 22 timmars undervisning i veckan. Enligt lärare och rektorn har omfattningen i tid inte ändrats under läsåret för eleverna i nivå 3.

Några elever i nivå 1 och 3 läser utöver detta en timmes modersmålsundervisning i veckan. Rektorn uppger att hen tror att det är färre än hälften av eleverna som har modersmål eller modersmål som modernt språk.

I informationen som huvudmannen inkommit med inför tillsynsbesöket uppger rektorn att eleverna på nivå 1 inte har 23 timmars undervisningstid i veckan men att schemat utökas när eleverna går vidare till nivån över. Vid skolbesöket uppger rektorn att nivå 1 har 18 timmar och 30 minuter undervisningstid per vecka samt att nivå 3 har 22 timmar undervisningstid per vecka.

Nivå 6 och 9

Enligt de scheman som huvudmannen lämnat in i samband med granskningen är det schemalagt 23 timmar i veckan för nivå 6 och 24 timmar i veckan för nivå 9, något som bekräftas i intervju med lärare och rektorn.

Rektorn uppger att hen inte har någon bokföring på hur många undervisningstimmar elever på språkintröduktion har de olika åren, för att på så sätt kunna se till att de timmar eleverna inte får på nivå 1 tas igen senare under utbildningen. De kan vara noggrannare med att se till att eleverna får 23 timmars undervisningstid i veckan, uppger rektorn.

Undervisningens innehåll

Lärarna berättar att flera elever på språkintröduktion har betyg i ämnen från grundskolan. Dessa elever schemaläggs inte på lektionerna där de har betyg utan har istället "håltime". Det kan exempelvis vara idrott och hälsa och samhällsorienterande ämnen. Eleverna är enligt lärarna, trots att de inte schemalagts, välkomna på lektionerna och kan delta för att träna på svenska. En lärare berättar att det i flera fall förekommit att elever har läst ämnen som de redan fått betyg i, exempelvis en elev som läst textilslöjd under hela nivå 3.

Rättslig reglering

Av 1 kap. 3 § skollagen framgår att begreppet undervisning i skollagen avser: processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden.

Enligt 17 kap. 6 § skollagen ska utbildningen på introduktionsprogram bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan (garanterad undervisningstid). Utbildningens omfattning får dock minskas för en elev som begär det om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl.

Av 6 kap. 8 § gymnasieförordningen framgår bland annat att utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i samt kurser i gymnasieämnena.

Skolinspektionens bedömning

Garanterad undervisningstid

Av scheman samt intervjuer med lärare och rektor framgår att ett antal elever på språkinträdning inte får i genomsnitt 23 timmars undervisning i veckan. För elever på nivå 1 saknas minst fyra timmars undervisningstid per vecka medan det för elever på nivå 3 saknas minst en timmes undervisningstid per vecka. Skolinspektionen bedömer att den utökade undervisningstiden på språkinträdning nivå 9 inte är tillräcklig för att kompensera för den undervisningstid som elever går miste om på nivå 1 och 3. Dels eftersom den tiden som läggs in extra inte är tillräcklig för att kompensera den tid som saknas på nivå 1 och 3 och dels för att ingen dokumentation förs över den tid eleverna missar som säkrar att eleverna kompenseras.

Skolinspektionen bedömer vidare att inte heller alla elever på språkinträdning nivå 6 och 9 får 23 timmars undervisning i veckan. Av scheman framgår att undervisningstiden uppgår till 23 respektive 24 timmar. Det finns dock flera elever som har redan har betyg i ämnena som schemalagts på deras nivå. De eleverna får då håltimme eller tid att jobba enskilt med andra saker. Skolinspektionen menar att detta inte kan betraktas som undervisning. Det finns därför även elever på språkinträdning nivå 6 och 9 som inte får i genomsnitt 23 timmars undervisning i veckan, vilket är en brist.

Undervisningens innehåll

Enligt förarbetena till skollagen bör inte undervisningen på språkinträdning innehålla grundskoleämnena som eleven redan har godkänt i (se prop. 2009/10:165 s. 447 f).

Vad gäller undervisningens innehåll konstaterar Skolinspektionen att den beskrivning av undervisningens innehåll som finns i gymnasieförordningen inte ger stöd för att undervisningen kan innehålla grundskoleämnena som eleven redan har godkänt i. Vidare framgår av förarbetena till bestämmelsen att dessa ämnen inte bör ingå i undervisningen. Skolinspektionen bedömer därför att det utgör en brist att elever på språkintröduktion läser grundskoleämnena de redan har godkänt i.

Utbildningsplan och individuell studieplan

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Individuella studieplaner

Det framgår i intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektorn att den lärplattform som används av huvudmannen fungerar bra för nationella program men betydligt sämre för introduktionsprogram.

Av ingivna individuella studieplanerna saknas information som mål för utbildningen, vilka ämnen eller kurser eleven fått betyg i, vilka ämnen eller kurser eleven valt bort och under vilken period eleven läser vilka ämnen eller kurser. Detta gäller för samtliga av skolans aktuella introduktionsprogram.

Planerna som kan tas fram genom den lärplattform som används innehåller dessutom information som inte gäller den enskilda eleven, exempelvis alla schemapositioner från systemet för schemaläggning. Rektorn uppger att skolenheten och huvudmannen i samband med Samverkan för bästa skola har påbörjat ett arbete med individuella studieplaner. Lärarna på skolan berättar hur de på olika sätt använder sig av egna dokumentationssystem för att följa elevernas utbildning.

Lärare från språkintröduktion berättar att det även finns enskilda analoga mappar för eleverna som upprättas vid inskrivningssamtalet. I dessa finns exempelvis uppgifter om när eleven kom till Sverige, vilka språk den talar och vilka mål den har med utbildningen. I mappen läggs även dokument som de har med sig eller som studie- och yrkesvägledaren kan ta fram. Det framgår att mappen inte används så aktivt utan enbart när eleverna byter nivå, då skriver lärarna in datumet i mappen. Lärarna säger att eleverna inte har tillgång till mappen utan det dokument eleverna har för att följa sin utbildning är det individuella schemat. Elever på språkintröduktion berättar att de inte har några studieplaner eller någon översikt över sin utbildning. På utvecklingssamtal får de reda på hur de ligger till i svenska som andraspråk men inte om de är nära att flyttas upp en nivå.

Lärarna på individuellt alternativ berättar att de tydliggör på en tavla i arbetsrummet viktig information om eleverna. Lärarna har även handskriven dokumentation där det framgår vilka ämnen de olika eleverna

läser. I dokumentationen markerar de när en elev är klar med ett ämne. De kan även revidera i dokumentationen för vilka ämnen en elev läser, när eleven lägger till eller tar bort ämnen. Eleverna har inte tillgång till dokumentet eller någon annan dokumentation över sin studieplan, det individuella schemat är det tydligaste dokumentet för eleverna.

Lärarna på yrkesintroduktion uppger att de använder sig av ett eget system där de i dokument skriver upp vad eleven har för mål med utbildningen, vad de läser nu och hur det går för eleverna i olika ämnen. Lärarna från yrkesintroduktion berättar att de skriver in vilka ämnen eller kurser som klaras av efter terminen men de flesta elever läser ämnen eller kurser över hela läsåret. Dokumentet är internt för arbetslaget men lärarna uppger att även rektorn har tillgång till alla deras dokument. Det dokument som lärarna har sammanställt har inte eleverna tillgång till men för vissa elever skriver de ut dokumentet i samband med utvecklingssamtalet.

Bedömning av en elevs kunskaper

I huvudmannens utbildningsplan för introduktionsprogrammen som Skolinspektionen tagit del av framgår att huvudmannens syfte med utbildningen i språkintröduktion är att ge nyanlända ungdomar en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilket gör det möjligt för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning.

Utbildningens längd är inte angivet specifikt, i stället framgår att det bedöms utifrån elevens individuella studieplan, som ska följas upp kontinuerligt.

I planen anges även att skolan ska kartlägga och/eller bedöma elevens bakgrund i svenska, engelska och matematik.

Elever, lärare, representanter från elevhälsan och rektor uppger att när nya elever börjar på språkintröduktion så genomförs inskrivningssamtal. I samtalet frågas eleven om skolbakgrund, vilka språk eleven kan och om eleven kan läsa och skriva på språken. Vissa elever har dokument från andra skolor med sig och då samlar läraren in dessa. Läraren uppger att inskrivningssamtalet brukar ta ungefär en timme och att hen bokar in en och en halv timme med tolk.

För språkintröduktion framgår i intervjuer med lärare och studie- och yrkesvägledare att det varierar hur mycket information de har för de olika eleverna. Studie- och yrkesvägledare skannar in de betygsdokument som finns tillgängliga och lägger i en digital mapp som lärarna på programmet har åtkomst till. Mappen används inte aktivt av alla och lärare berättar att det förekommer på grund av detta att elever läser ämnen de redan har betyg i (se rubriken Garanterad undervisningstid).

Läraren som genomför inskrivningssamtalen berättar att nya elever får göra tester för att visa sina kunskaper i att läsa, lyssna och prata på svenska. Hen använder skolans egna tester med syftet att kartlägga elevernas kunskaper i svenska språket. Läraren gör utifrån resultaten en bedömning av vilken nivå eleven ska placeras på.

Läraren som är ansvarig för inskrivningen uppger vidare att hen inte brukar prata med rektorn om vilken nivå och grupp en elev ska placeras i. Läraren säger att hen inte har fått uppdraget att placera i nivå och grupp delegerat formellt från rektorn men att hen har fått tid avsatt för uppdraget. Rektorn uppger i sin tur att det är hen som formellt placerar eleverna i grupp men att det sker på rekommendation från den lärare som genomför inskrivningssamtalen.

Specialpedagogen med ansvar för språkintröduktion berättar att ifall eleven som kommer ny har gått på högstadiet i Skellefteå kommun genomförs en överlämning innan eleven ska börja på skolan. Där deltar representanter från elevhälsan, rektorn och två lärare och de gör en preliminär nivåplacering. Vid överföringar från högstadieskola fokuserar man på kunskaper i svenska och engelska.

Lärare uppger att förutom testerna i svenska på inskrivningssamtalen får eleverna när de ska börja i nivå 3, 6 eller 9 göra en kartläggning i engelska. Kartläggningen genomförs av en av lärarna som undervisar i engelska och fått uppdrag att genomföra dessa. Ifall eleverna ska börja i nivå 1 så görs testerna i engelska vid ett senare tillfälle, innan eleven ska flyttas upp till nivå 3. Som framgår under rubriken Garanterad undervisningstid går elever i genomsnitt en till två terminer i nivå 1. I de fåtal fall då det är aktuellt för eleven att direkt när de kommit till skolenheten börja på en nivå där de läser engelska kompletteras inskrivningssamtalet med testet som kartlägger elevens kunskaper i engelska. Lärare och elever uppger att elever placeras i olika engelskgrupper utifrån kunskapsnivå i engelska oberoende av vilken nivå de är på i svenska.

Lärare uppger att det inte görs någon kartläggning av elevernas kunskaper i matematik eller övriga ämnen på det sätt som det görs i svenska som andraspråk och engelska. Lärarna får lära känna eleverna och hur mycket de kan i matematik i samband med undervisningen och de diagnoser som ingår där. Lärare uppger att de tycker att det är dumt att alla elever ska börja från "ruta 1".

Undervisningens innehåll

Som beskrivits ovan, under rubriken Garanterad undervisningstid, är språkintröduktion organiserat utifrån ett nivåsystem där elever med liknande kunskaper i svenska placeras i samma nivå. Nivågrupperingen baseras på kartläggningen som beskrivs under rubriken Kartläggning och

placering i grupp. Av intervjuer med elever, lärare, representanter från elevhälsan och rektor framgår att eleverna på språkintröduktion även läser andra ämnen än svenska som andraspråk efter sina kunskaper i svenska språket snarare än kunskaper i ämnet. Undantaget är engelska där eleverna, från nivå 3 och framåt, läser i grupper efter förmåga oberoende av var i nivåsystemet de befinner sig.

Lärare berättar att det i ett fåtal fall har gjorts individuella anpassningar i matematiken där någon elev läser matematik mot gymnasieskolan. Det gäller för elever som har med sig betyg i matematik från svensk grundskola eller har fått betyg från ett annat land validerade.¹ En lärare från arbetslaget i språkintröduktion nivå 6–9 säger att flera lärare har velat se en nivåuppdelning även i matematik, och att spridningen på elevernas kunskaper har varit stor. Lärare uppger att elever från Ukraina och Ryssland kan vara på hög kunskapsnivå i matematik och att det är flera elever som egentligen kan läsa matematik på gymnasienivå. De kan inte göra det på svenska men skulle kunna göra det med begreppen från det egna språket. Elever berättar att det förekommer att elever som har läst matematik på gymnasienivå i ett annat land nu läser matematik på låg- och mellanstadienivå.

Lärare uppger att skillnaderna mellan elevernas kunskaper på språkintröduktion är större nu än för några år sedan. Tidigare hade merparten elever låg eller ingen skolbakgrund. Nu har de flesta elever stor skolbakgrund medan några elever knappt har någon skolbakgrund alls. I intervjuer med elever och studie- och yrkesvägledare framgår att det finns en frustration hos eleverna över att de undervisas om saker de redan kan. En lärare uppger att det har blivit vanligare att elever uttrycker sådan frustration. Lärare säger att om de ska nivågruppera utifrån något annat än svenska så måste de skapa ett annat system än det nivåsystem med klasser som används nu.

Av dokumentation framgår att ingen elev på skolenheten har studiehandledning på modersmål. Elever på språkintröduktion berättar att ingen elev på språkintröduktion har den typen av stöd. En elev i intervjugruppen uppger att hen skulle önska studiehandledning och vara behjälpt av det.

Rättslig reglering

Av 16 kap. 25 § skollagen framgår att för varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Av 17 kap. 7 § skollagen framgår att utbildningen på ett intröduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av

¹ En lärare berättar att det tog två år för eleven att få betygen validerade. Under tiden har eleven läst matematik baserat på sina kunskaper i svenska.

huvudmannen. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Av 17 kap. 15 § skollagen framgår att en elev som har påbörjat ett introduktionsprogram har rätt att fullfölja utbildningen hos huvudmannen enligt den utbildningsplan som gällde när utbildningen inleddes och den individuella studieplanen, eller på ett annat introduktionsprogram enligt huvudmannens utbildningsplan och en ny individuell studieplan. Om en elev har medgett att den individuella studieplanen ändras, har eleven rätt att fullfölja utbildningen enligt den ändrade planen (17 kap. 15 § skollagen).

För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan (17 kap. 7 § skollagen). En elevs individuella studieplan ska innehålla bland annat följande uppgifter:

- vilken studieväg eleven går på,
- de kurser eller ämnesområden som eleven har valt eller valt bort,
- övriga kurser eller ämnesområden som ingår i elevens program,
- om eleven följer ett reducerat program och i så fall i vilken omfattning samt om möjligt vilka kurser som har tagits bort,
- när det är aktuellt, elevens studier i grundskolans ämnen.

Om eleven går ett introduktionsprogram i gymnasieskolan ska den individuella studieplanen dessutom innehålla uppgifter om:

- utbildningens mål och längd,
- delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen, och
- när det är aktuellt, det yrkesområde som utbildningen inriktas mot (1 kap. 7 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen har i aktuell del att bedöma huruvida skolans utbildningsplaner och individuella studieplaner för introduktionsprogrammen uppfyller lagens krav.

Syftet med utbildningsplan för introduktionsprogrammen

För alla utbildningar på introduktionsprogrammen ska huvudmannen fastställa en plan som anger utbildningens syfte, längd, och huvudsakliga innehåll. Det är till denna plan som det föreskrivs om i första stycket, som elevens rätt att fullfölja utbildningen är kopplad enligt 17 kap. 15 § skollagen (prop. 2009/10:165 s. 806).

Planen fyller en viktig funktion för att stärka elevernas rätt att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I planen bör huvudmannen tydliggöra målsättningen för utbildningen på de olika introduktionsprogrammen. [...] Det är viktigt att ungdomen och dennes vårdnadshavare har tillgång till information om möjliga innehåll i de olika introduktionsprogrammen och målsättningen med vart och ett av dessa. Det underlättar när ungdomar som inte är behöriga till ett nationellt program ska välja den utbildning som bäst svarar mot deras behov, intressen och förutsättningar (prop. 2017/18:183 s. 88).

Bedömningen i detta fall

Skolinspektionen kan konstatera att huvudmannen inte följer den egna beslutade utbildningsplanen för språkintröduktion. I utredningen har det framkommit att det inte görs någon kartläggning av elevernas kunskaper i matematik. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att den plan som huvudmannen beslutat för programmet inte följs.

Syftet med individuella studieplaner

På introduktionsprogrammen är den individuella studieplanen viktig eftersom det saknas en av lag fastställd programstruktur. I stället ska det vara elevens individuella studieplan som visar utbildningens innehåll. Den individuella studieplanen ska fungera som en mer preciserad beskrivning av elevens utbildning vad gäller mål, längd och innehåll.

Eftersom utgångspunkten är att varje elev ska ha en planerad studiegång och att det har beslutats på förhand vilka grundskoleämnen och kurser eleven ska läsa, behöver den individuella studieplanen beslutas så snart som möjligt efter att eleven tagits emot till programmet.

Syftet med språkintröduktionen är att eleven snarast möjligt ska kunna gå vidare i gymnasieskolan eller i annan utbildning. Nyanlända invandrarungdomar och asylsökande ungdomar kan ha mycket olikartad utbildningsbakgrund. De kan ha mycket goda kunskaper motsvarande minst svensk grundskole- eller gymnasienivå. I vissa fall kan kunskaperna i det svenska språket vara det enda som saknas för att uppnå behörighet till ett nationellt program. De kan även komma från förhållanden som medför att de endast haft en kort skolgång eller aldrig fått någon ordnad skolgång. Hänsyn till sådana förhållanden är en nödvändig förutsättning för utarbetande av en väl anpassad individuell studieplan och, om så behövs, ett åtgärdsprogram som utgår från elevens behov (prop. 2009/10:165).

I förarbetena till skollagen anges att målet med introduktionsprogrammen är att eleven så fort som möjligt uppnår behörighet till ett nationellt program eller förbereds för arbetsmarknaden. Utbildningens längd ska därför anpassas till varje elevs behov så att eleven får förutsättningar att nå målet för sin utbildning. För den enskilda eleven innebär det att

utbildningen kan vara två år, tre år eller kortare eller längre än så (prop. 2017/18:183 s. 96–98).

Rektorn ansvarar för att skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov (se prop. 2017/18:183 s. 86).

Bedömningen i detta fall

Skolinspektionens utredning i ärendet visar på att det finns stora brister i skolans individuella studieplaner. I de individuella studieplaner saknas vilka ämnen eller kurser eleven fått betyg i, vilka ämnen eller kurser eleven valt bort och under vilken period eleven läser vilka ämnen eller kurser.

De individuella studieplanerna innehåller inte uppgifter om utbildningens mål, vilka ska vara kopplade till syftet med utbildningen som huvudmannen beslutat. Av utredningen framkommer det att elevunderlaget på skolenheten blivit mer heterogent och att det finns flertalet elever med goda kunskaper motsvarande svensk grundskole- och gymnasiebakgrund. Skolinspektionen bedömer att det saknas ett arbete där individuella studieplaner används som ett verktyg för att tydliggöra för eleverna hur planen för deras utbildning ser ut. Eleverna är inte medvetna om sina individuella studieplaner och har utöver sitt schema inte någon översikt över planen för sin utbildning. Skolinspektionen kan inte annat än att konstatera att studieplanerna är mycket ofullständiga i förhållande till de behov som eleverna har av dessa i studierna. De individuella studieplanerna lever således inte upp till syftet, vilket är en brist.

Skolinspektionen bedömer att de alternativa arbetssätt som lärarna på språkinträdning, individuellt alternativ och yrkesinträdning använder sig av för att inom arbetslaget tydliggöra strukturen för elevernas utbildning inte är att betrakta som korrekta individuella studieplaner.

Avslutningsvis vill Skolinspektionen anföra att otydligheten i elevernas individuella studieplaner, bland annat vad avser utbildningens mål och längd, medför att det blir svårt för personalen på skolan att bedöma elevens stödbehov, exempelvis elevens behov av studiehandledning på sitt modersmål.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Skellefteå kommuns verksamhet vid Baldergymnasiet 3 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller ovan angivna brister. Det finns därför skäl

att förelägga Skellefteå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare berättar att de har ett väl fungerande digitalt administrativt system för frånvarohantering. Elever och lärare berättar att enstaka tillfällen med frånvaro registreras och att vårdnadshavare direkt får ett sms om eleven är under arton år. Lärare berättar att de även ordnat så att för elever där det är aktuellt får gode man och personal på HVB sms om eleven är frånvarande.

Lärare och representanter från elevhälsan berättar att de varannan vecka på elevhälsoträffen diskuterar enskilda elevers frånvaro som sticker ut. Diskussionen handlar om möjliga orsaker och vilka insatser som skolan kan göra, allt noteras i tjänsteanteckningar. Elever berättar att vid upprepad frånvaro har deras mentor ett samtal med dem. Om närvaron inte blir bättre kallas de till ett möte med rektor där även vårdnadshavare deltar om eleven är under arton år.

Lärare och rektorn berättar att utöver lärarnas arbete har rektorn ett övergripande ansvar och gör en egen kontroll av frånvaro. Rektor kan meddela mentor om någon elevs frånvaro sticker ut och vid behov kalla till möte med eleven och vårdnadshavare. Vid dessa möten diskuterar de tillsammans anledningar till att eleven varit frånvarande och vilka lösningar som är lämpliga.

Rektorn uppger att de gör fördjupade utredningar gällande frånvaro om de inte vet anledningen till frånvaron.

Rättslig reglering

Av 15 kap. 16 § skollagen ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag om att eleven varit frånvarande.

Av 15 kap. 16 § och 3 kap. 7 och 9 §§ skollagen ska rektorn se till att det startas en utredning för att utreda frånvaron om en elev har upprepad eller längre frånvaro, om det inte är obehövligt.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Fredrik Asplén

Föredragande för ärendet har varit utredaren Johan Runemark Brydsten

I ärendet har även utredaren Terje Holand medverkat.